

Exposició: EL POP ART EN LA COL·LECCIÓ DE L'IVAM
IVAM Institut Valencia d'Art Modern
15 març-27 maig 2007

Organitza: IVAM Institut Valencia d'Art Modern

Comissaris: William Jeffet i Consuelo Císcar

Patrocina:

Amb l'exposició dedicada a l'art pop, L'IVAM prossegueix el projecte de presentar exposicions que mostren els fons de la col·lecció permanent, dividida en distints eixos, dels quals ja s'ha presentat l'exposició dedicada a la fotografia i la dedicada a instal·lacions i nous mitjans.

Els fons d'art pop en la col·lecció de l'IVAM, dels quals podria afirmar-se que són un dels més destacats d'Europa, se centren en la contribució europea al pop, complementada amb exemples d'art nord-americà i inclouent-hi tant alguns predecessors d'este estil com creadors deutors del seu llegat. La col·lecció comprén un bon nombre de les diferents posicions artístiques, agrupades de forma flexible davall del que seria una interpretació àmplia del terme pop.

El catàleg editat amb motiu de l'exposició exhibix més de huitanta obres de Richard Hamilton, Equip Crònica, Claes Oldenburg, James Rosenquist, Valerio Adami, Sigmar Polke, Eduardo Arroyo, Richard Hamilton, etc. El catàleg editat amb motiu de l'exposició reproduïx les obres exposades i publica textos de William Jeffett, Consuelo Císcar, Santiago B. Olmo, Clare Carolin i Lluís Fernández, a més d'una selecció de textos crítics sobre el pop.

La col·lecció de l'IVAM proposa una mirada àmplia i exhaustiva sobre l'art pop i la presència del seu llegat en la creació contemporània més recent. El seu enfocament se centra en aquells

artistes que van influir en el desenrotllament de la creació d'avantguarda a Espanya, incloent-hi la important contribució realitzada pels artistes espanyols a esta 'tendència'. I parlem més de tendència, per les diverses manifestacions internacionals de l'art pop que van tindre lloc simultàniament en països diferents, que d'una cosa irradiada des d'un origen únic. Unes manifestacions susceptibles d'agrupar-se en categories que anirien dels precursors del pop art com Richard Lindner o els artistes de l'Independent Group amb Robert Rauschenberg o Claes Oldenburg, als artistes del Nou Realisme com Martial Raysse, i de la Nova Imatge amb obres de James Rosenquist, i la Figuració Narrativa amb obres de Gilles Aillaud, Hervé Télémaque, Valerio Adami o Eduardo Arroyo, així com l'apartat del Realisme Crític, representat per l'obra de l'Equip Crònica, l'Equip Realitat i Juan Genovés, entre altres tendències, incloent-hi a més el llegat que ha perdurat en les fotografies de referència cinematogràfica de Cindy Sherman o John Baldessari.

Siga com vullga, el pop art no va ser mai un moviment programàtic dirigit per un grup coherent que expressara la seua posició en manifestos, sinó més prompte un nexa entre grups i posicions crítiques diferents que van recórrer a la imatge de la producció massiva com a punt de partida i que presenten variacions significatives segons el seu context geogràfic i cultural.

Encara que en molts aspectes és hereu de les avantguardes històriques, el pop dona un dels primers exemples de pràctica artística postmoderna gràcies, precisament, a l'apropiació que realitza d'imatges ja existents. El *collage* i el fotomuntatge constitueixen, juntament amb els *ready-mades* de Marcel Duchamp o obres semblants o creacions del surrealisme, importants antecedents artístics. De fet, una sèrie d'artistes pop van ser directament vinculats a este últim moviment (Jasper Johns, Robert Rauschenberg, Hervé Télémaque). Però, per damunt de qualsevol altra cosa, el pop va ser fruit del creixement de la societat de consum registrat en les dècades dels anys cinquanta i seixanta del segle passat: la nova realitat que va centrar l'atenció de la generació més jove.

El britànic Independent Group, actiu des de 1952, es va centrar en l'estudi i la reconsideració de la cultura popular, així com en l'impacte dels mitjans de comunicació en el cos social. Alguns artistes rellevants del pop britànic involucrats inicialment en el pop es van circumscriure a una pintura o una escultura que no desenrotlla plenament els pressupòsits apuntats per ells mateixos en els anys cinquanta. No obstant, el pop nord-americà sorgix d'una manera espontània, sense grup ni manifestos, sense programa, com un conjunt d'individualitats que es connecten de manera casual a través de les primeres exposicions que donen compte del fenomen. En les seues aproximacions a la cultura popular del consum, les seues figures, personatges i productes, hi ha una apropiació sistemàtica i una conversió en icones a través d'una operació visual que consistix a traslladar-los des del context banal de la quotidianitat al territori del quadre, l'exposició, el museu, que en definitiva els conduïx a la cultura.

L'obra de Josep Renau, qui utilitza les tècniques del *collage* i del fotomuntatge en la seua crítica a la societat nord-americana per mitjà de l'apropiació d'imatges quotidianes dels mitjans de comunicació i de la cultura popular, s'ha considerat precedent o pionera de l'estètica del pop, i sobretot en l'empremta que ha deixat en l'obra de l'Equip Crònica i de l'Equip Realitat, els quals utilitzaran estes tècniques i les traslladaran al pla de la pintura per a establir unes interpretacions crítiques sobre les imatges i les icones que configuren la cultura visual de l'Espanya del seu temps, però també projecten la seua mirada crítica cap al passat i la història. No obstant, este recurs a la història, a la pintura del passat o al cine de culte,

present tant en l'Equip Crònica com en l'Equip Realitat i en Eduardo Arroyo, no se circumscriu únicament a l'àmbit cultural espanyol i suposa la permanent interrelació entre la cultura popular i l'alta cultura. Açò és una cosa que aparentment no seguia les premisses inicials del pop, però en els anys huitanta inclús el mateix Warhol va utilitzar imatges d'obres de Munch, De Chirico o l'*Última Cena* de Leonardo en les seues obres.

Les estratègies del pop van oferir un marc (no sols visual, també intel·lectual) que, a partir de les contradiccions inscrites en esta enciclopèdia iconogràfica, suposaven un punt de partida per a la reflexió política i social del present. Este punt de partida va facilitar que el pop pervisquera en formulacions post o neo. El pop art, en el seu sentit més ampli, va llegar a les avantguardes una narrativa que encara hui continua sent vital per a les aspiracions dels moviments artístics emergents.